

Az Állami Számvevőszék természeti tőke értékelésével kapcsolatos gyakorlata és tapasztalatai

Előadó: Dr. Pulay Gyula felügyeleti vezető

„A természeti tőke értékelése az Alaptörvény tükrében”
műhelybeszélgetés, 2021. március 10.

A természeti tőke, mint a nemzeti vagyon része

2011. évi CXCVI. törvény a nemzeti vagyonról

- Preambulum: „Az Országgyűlés a nemzeti vagyonnak a közérdek és a közösségi szükségletek céljára történő hasznosítása, a természeti erőforrások megóvása, a nemzeti értékek megőrzése és védelme, és a jövő nemzedékek szükségleteinek biztosítása szándékával, a nemzeti vagyonnal való átlátható és felelős gazdálkodás követelményeinek hosszú távú meghatározása érdekében ... a következő törvényt alkotja”
- A nemzeti vagyonba tartozik) az állam vagy a helyi önkormányzat tulajdonában álló dolog. (*dolog*: minden birtokba vehető dolog és a dolog módjára hasznosítható természeti erők;)
- Külön törvényben szabályozott vagyoni elemek közé tartozik az állami tulajdonban lévő erdő, víz és termőföld.

A nemzeti vagyongazdálkodás kiemelt feladatai

- A nemzeti vagyon
  - megőrzése, értékének és állagának védelme,
  - átlátható, hatékony és költségtakarékos működtetése,
  - értéknövelő használata, hasznosítása, gyarapítása.
- A nemzeti vagyont, annak értékét és változásait a tulajdonosi joggyakorló nyilvántartja. Az érték nyilvántartásától el lehet tekinteni, ha az adott vagyontárgy értéke természeténél, jellegénél fogva nem állapítható meg.
- A tulajdonosi joggyakorló rendszeresen ellenőrzi a nemzeti vagyon használójának a nemzeti vagyonnal való gazdálkodását, megállapításairól értesíti a nemzeti vagyon használóját, továbbá, amennyiben megállapításai az Állami Számvevőszéket (ÁSZ) hatáskörét érintik, az ÁSZ-t is.

Az ÁSZ mandátuma: 2011. évi LXVI. törvény az ÁSZ-ról

- 1. § (3) Az ÁSZ általános hatáskörrel végzi a közpénzekkel és az állami és önkormányzati vagyonnal való felelős gazdálkodás ellenőrzését.
- (4) Az ÁSZ az ellenőrzési tapasztalatain alapuló megállapításaival, javaslataival, tanácsaival segíti az Országgyűlést ..., amellyel elősegíti a jól irányított állam működését.
- 5.§ (4) Az ÁSZ a nemzeti vagyon kezelésének ellenőrzése keretében
  - a) ellenőrzi az államháztartás körébe tartozó vagyon kezelését, a vagyonnal való gazdálkodást, az állami tulajdonban (résztulajdonban) vagy többségi önkormányzati tulajdonban lévő gazdálkodó szervezetek vagyonérték-megőrző és vagyongyarapító tevékenységét, ...;
  - b) ellenőrizheti az állami vagy önkormányzati tulajdonban (résztulajdonban) lévő gazdálkodó szervezetek vagyongazdálkodását.

Az ÁSZ kapcsolódó ellenőrzéseinek témakörei

- Az állami vagyon feletti tulajdonosi joggyakorlással kapcsolatos tevékenység
- Az állami tulajdonban álló erdőgazdasági társaság vagyongazdálkodási tevékenysége
- A nemzeti park igazgatóságok feladatellátása és vagyonkezelése
- Az állami tulajdonban lévő regionális vízmű gazdasági társaságok vagyonmegőrző és gyarapító tevékenysége
- Az Állami Vagyonnyilvántartási Kft. vagyonmegőrzési és gazdálkodási tevékenysége.
- Az ÁSZ ellenőrzéseinek súlyponti témája volt az állami vagyon nyilvántartásának kérdésköre, ideértve a vagyon számbavételét is.
- Visszatérő kérdést volt (például a védett földterületek használatba adása kapcsán), hogy a természeti értékek védelméről a tulajdonosi joggyakorló, illetve a vagyonkezelő megfelelően gondoskodott-e.

Az ÁSZ kapcsolódó ellenőrzési tapasztalatai

- A 2010-es évek elején komoly gondok voltak az állami vagyon nyilvántartásával, mind a tulajdonosi jogok gyakorlóinál, mind a vagyonkezelőknél.
- A helyzet azóta sokat javult, a vagyonelemek természetes mértékegységben, illetve könyvviteli értéken való nyilvántartását illetően.
- Az ÁSZ az ellenőrzések lefolytatásakor sem várta el, és jelenleg sem tartja időszerűnek a természeti tőke felértékelését és beépítését a vagyonmérlegekbe. Egyrészt a megfelelő módszertan hiánya, másrészt ennek hatalmas erőforrásigénye miatt.
- Ugyanakkor a természeti tőke értéke megbecslésének lehetne gyakorlati jelentősége is, például a vagyonkezelési díj megállapításánál. E díj megalapozottságának hiányára az állami erdőgazdaságok esetében mutatott rá az ÁSZ. A nemzeti parkok esetében a földterület bérbeadása esetén állapította meg az ÁSZ, hogy a bérleti díjak megállapításánál objektívebb mércére lett volna szükség. De ezekben az esetekben sem szorgalmazta az ÁSZ a természeti tőke pénzbeli felértékelését.

Néhány összefüggés

- Az állami tulajdonban lévő erdő, víz és termőföld az állam tulajdonából nem kerülhet ki, következésképpen értékének növekedése az országot gazdagítja.
- Az állami tulajdonosi jog gyakorlója ezt a vagyont főszabályként vagyonkezelésbe adja állami tulajdonú GT-knek vagy központi költségvetési szervezeteknek. A vagyonkezelési szerződés csak az egyik eszköz, amelyen keresztül az értékmegőrzési, gyarapítási kötelezettségét érvényesíteni lehet.
- Ellenőrzéseink feltártak olyan jó gyakorlatokat, amikor az állami tulajdonosi joggyakorló természeti erőforrások védelmére vonatkozó követelményeket a stratégia és az éves üzleti terv elfogadásakor fogalmazta meg az ilyen erőforrást kezelő, használó állami szervezettel szemben. (Pl. a vízműveknek az ivóvíz bázis védelmére vonatkozó kötelezettségeit.)
- E követelmények teljesítésének számonkérhetőségét javítaná, ha azokat mérni és számszerűsíteni lehetne. Ehhez azonban nincs szükség a természeti tőke abszolút értékének meghatározására, és a tőke felértékelésére, megfelelő lenne olyan módszer is, amely a természeti tőke (nem pénzben kifejezett) értékének a változását képes mérni.

Köszönöm a megtisztelő
figyelmet!

www.asz.hu

www.aszportal.hu